

Міністерство освіти і науки України
Національний університет фізичного виховання і спорту України

КРАСНЯНСЬКИЙ КИРИЛО ВІКТОРОВИЧ

УДК: 796.032.093

**ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАСАДИ ПРОВЕДЕННЯ КОМПЛЕКСНИХ ЗМАГАНЬ
З НЕОЛІМПІЙСЬКИХ ВИДІВ СПОРТУ**

24.00.01 – олімпійський та професійний спорт

Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата наук з фізичного виховання і спорту

Київ – 2020

Дисертацією є рукопис

Роботу виконано в Національному університеті фізичного виховання і спорту України, Міністерство освіти і науки України

Науковий керівник кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент **Кропивницька Тетяна Анатоліївна**, Національний університет фізичного виховання і спорту України, доцент кафедри професійного, неолімпійського та адаптивного спорту

Офіційні опоненти:

доктор наук з фізичного виховання та спорту, професор **Томенко Олександр Анатолійович**, Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка, завідувач кафедри теорії і методики фізичної культури;

кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент **Долбишева Ніна Григорівна**, Придніпровська державна академія фізичної культури і спорту, декан факультету фізичної культури і спорту

Захист відбудеться 29 вересня о 14.00 на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.829.01 Національного університету фізичного виховання і спорту України (03150, м. Київ-150, вул. Фізкультури, 1).

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Національного університету фізичного виховання і спорту України (03150, м. Київ-150, вул. Фізкультури, 1).

Автореферат розісланий 27 серпня 2020 р.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

В. І. Воронова

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Спортивні змагання виступають системоутворюючим фактором розвитку спорту. Під час їх проведення оцінюється ефективність процесів підготовки і відбору спортсменів, науково-методичного супроводу, системи підготовки фахівців тощо (В. М. Платонов, 2004). Завдяки спортивним змаганням зростає авторитет структур, які їх ініціюють, популярність країн і міст-організаторів. Важливе значення сьогодні має економічна складова: залучення інвестицій, раціональне планування витрат, можливе отримання прибутку. Кризові явища в світовій економіці, значне збільшення масштабів проведення змагань, підвищення вимог до їх організації ставлять складні завдання перед оргкомітетами, особливо комплексних спортивних заходів. Їх успіх залежить від низки факторів: компетентності кадрів, програми, бюджету змагань, нормативно-правового супроводу, матеріально-технічного забезпечення тощо. Взаємодія цих компонентів обумовлює ефективність проведення змагань.

Питання вдосконалення організаційних аспектів проведення спортивних змагань розглядалися в роботах багатьох фахівців (В. М. Зуєв, 1997; В. М. Платонов, 2004; Ю. А. Бріскін, 2005; І. І. Переверзін, 2006; С. В. Алексеєв, 2008; А. Smith, 2008; О. В. Борисова, 2011; А. М. Зенкова, 2013; Б. Л. Генусов, 2016; та ін.). Більшість досліджень присвячені особливостям організації Олімпійських ігор, змагань у адаптивному та професійному спорті.

Однією з тенденцій розвитку міжнародної системи спорту є формування в ній нового напрямку – неолімпійського, який набуває все більшого значення в соціальному та спортивному житті суспільства (Н. Г. Долбишева, 2014; О. А. Томенко, 2015). Основними змаганнями тут виступають Всесвітні ігри, які регулярно проводяться з 1981 р. Кількість видів спорту в світі (більше 300), постійне виникнення нових форм рухової активності, обмеження програм існуючих заходів стимулюють появу нових комплексних змагань. Так, у 2009 р. Міжнародна асоціація SportAccord (з 2017 р. Глобальна асоціація міжнародних спортивних федерацій) презентувала ідею організації Всесвітніх ігор з груп видів спорту: пляжних, артистичних, інтелектуальних, єдиноборств. Реалізовано два проєкти: Всесвітні ігри єдиноборств (2010 і 2013 рр.) і Всесвітні інтелектуальні ігри (2011–2014 рр.). Їх проведення стимулювало керівництво Спортивного комітету України (СКУ) до організації подібних змагань на національному рівні: Всеукраїнських ігор єдиноборств та Всеукраїнських пляжних ігор.

Водночас із зростаючою популярністю змагання у неолімпійському спорті не знайшли достатнього висвітлення в наукових працях. Існують поодинокі дослідження, де представлені окремі аспекти проведення Всесвітніх ігор та інших змагань з неолімпійських видів спорту (Н. Г. Долбишева, 2011–2015).

Таким чином, складний процес організації комплексних змагань, відсутність ґрунтовного досвіду роботи в організаційних комітетах міжнародних і національних змагань з неолімпійських видів спорту, наявність проблем, що супроводжують цей процес, робить актуальним дане дослідження для теорії та практики.

Зв'язок роботи з науковими планами, темами. Дисертаційна робота виконана як складова наукового комплексного міжвузівського проєкту за темою

1.14 «Теоретико-методичні основи розвитку неолімпійського спорту» (номер державної реєстрації 0115U002372), що фінансувався за рахунок коштів державного бюджету у 2015–2017 рр., та теми 1.14 «Сучасний неолімпійський спорт: європейський та вітчизняний контекст» (номер державної реєстрації 0119U100412) згідно Плану науково-дослідної роботи НУФВСУ на 2016–2020 рр. Роль автора як співвиконавця теми полягала у вивченні організаційних засад всесвітніх та всеукраїнських комплексних змагань з неолімпійських видів спорту, визначення проблем і перспектив їх розвитку. Результати досліджень стали підґрунтям для розробки концепт-проєкту організації всеукраїнських комплексних змагань з неолімпійських видів спорту.

Мета дослідження – обґрунтування шляхів підвищення ефективності організації комплексних змагань з неолімпійських видів спорту на основі узагальнення міжнародного та вітчизняного досвіду.

Завдання дослідження:

1. Проаналізувати підходи до організації комплексних спортивних змагань у сучасних умовах розвитку спорту за даними спеціальної літератури та інформації мережі Інтернет.

2. Узагальнити основні компоненти організації та проведення змагань з неолімпійських видів спорту.

3. Дослідити діяльність оргкомітетів міжнародних та національних комплексних змагань з неолімпійських видів спорту та визначити особливості реалізації основних компонентів їх організації та проведення.

4. Виділити актуальні проблеми, що супроводжують організацію міжнародних комплексних змагань у неолімпійському спорті.

5. Розробити концепт-проєкт організації всеукраїнських комплексних змагань з неолімпійських видів спорту.

Об’єкт дослідження – комплексні змагання з неолімпійських видів спорту.

Предмет дослідження – компоненти організації та проведення комплексних змагань з неолімпійських видів спорту.

Методи дослідження:

1. Аналіз літературних джерел, документальних матеріалів та інформації мережі Інтернет дозволив визначити місце комплексних змагань в системі неолімпійського спорту, систематизувати сучасні уявлення про проведення комплексних змагань, виділити основні компоненти організації подібних проєктів.

2. Історичний метод використовувався при вивченні еволюції підходів до проведення міжнародних комплексних змагань з неолімпійських видів спорту та дозволив розробити періодизацію Всесвітніх ігор в контексті їх організації.

3. Аналіз, синтез і узагальнення використані при дослідженні сучасних тенденцій розвитку спорту та визначення їх впливу на організацію змагань, а також виділення груп проблем, що супроводжують цей процес.

4. Порівняння та аналогія сприяли виявленню спільних і відмінних рис Всесвітніх ігор SportAccord та всеукраїнських комплексних змагань з неолімпійських видів спорту, а також співставлення проблем організації Олімпійських ігор, Всесвітніх ігор та Всесвітніх ігор SportAccord.

5. Системний підхід дозволив розкрити цілісність досліджуваного об'єкта – комплексних змагань з неолімпійських видів спорту, та взаємозв'язки основних компонентів їх організації (організаційно-управлінського, нормативно-правового, економічного, кадрового, матеріально-технічного, інформаційного).

6. Опитування (анкетування, бесіди, експертне опитування). Анкетування дозволило виявити думки глядачів Всеукраїнських ігор єдиноборств стосовно їх зацікавленості у цих змаганнях, видах спорту у програмах, визначити фактори, що впливають на їх відвідування. Бесіди, проведені з українськими фахівцями – представниками керівних органів неолімпійського спорту України, членами організаційних комітетів Всеукраїнських пляжних ігор та Всеукраїнських ігор єдиноборств з метою отримання інформації стосовно особливостей організації цих змагань, а також підтвердження об'єктивності даних літературних джерел і офіційних сайтів. Експертне опитування проведене серед членів організаційного комітету X Всесвітніх ігор у Вроцлаві (Польща) та всеукраїнських комплексних змагань з неолімпійських видів спорту. Це дозволило визначити основні групи проблем, що впливають на процес організації комплексних змагань міжнародного та національного рівнів.

7. SWOT-аналіз виявив сильні та слабкі сторони організації всеукраїнських комплексних змагань з неолімпійських видів спорту, а також потенційні загрози та можливості подальшого розвитку цих проєктів.

8. Методи математичної статистики використані для обробки результатів дослідження.

Наукова новизна роботи полягає в тому, що вперше:

- узагальнено особливості організації комплексних змагань з неолімпійських видів спорту, а саме: для Всесвітніх ігор – відсутність обов'язкових вимог до міста-організатора стосовно будівництва споруд для проведення змагань; формування 5-ти рівневої організаційно-управлінської структури, реалізація рекламно-спонсорських програм із залученням переважної кількості національних компаній; для Всесвітніх ігор SportAccord – використання існуючої інфраструктури міст-організаторів; формування 6-ти рівневої організаційно-управлінської структури для проведення змагань; реалізація рекламно-спонсорських програм з обмеженою кількістю компаній-спонсорів;

- розроблено періодизацію Всесвітніх ігор в контексті їх організації з урахуванням діяльності організаційних комітетів, інформаційного, економічного та кадрового забезпечення цих змагань;

- визначено актуальні групи проблем організації Всесвітніх ігор (економічні, інформаційні, матеріально-технічні), Всесвітніх ігор SportAccord (економічні, кадрові, інформаційні, правові) та всеукраїнських комплексних змагань з неолімпійських видів спорту (організаційні, матеріально-технічні);

- обґрунтовано та розроблено концепт-проєкт організації всеукраїнських комплексних змагань з неолімпійських видів спорту на основі аналізу та узагальнення досвіду підготовки міжнародних та вітчизняних заходів і з урахуванням думок експертів;

– доповнено та підтверджено наукові дані про вплив сучасних тенденцій розвитку спорту (професіоналізація, комерціалізація, глобалізація; виникнення нових видів спорту, їх управлінських структур та змагань; підвищення рівня спортивних досягнень; зростання ролі телебачення та інтернету) на організацію міжнародних комплексних змагань, у тому числі з неолімпійських видів спорту;

– доповнено наукові дані про передумови виникнення комплексних змагань з неолімпійських видів спорту, їх становлення, розвиток та місце у спортивному русі, а також особливості формування програм Всесвітніх та Всесвітніх ігор SportAccord (критерії включення видів спорту, фактори, що обумовлюють формування програм).

Практична значущість дослідження пов'язана з реалізацією розробленого та обґрунтованого у роботі концепт-проекту організації всеукраїнських комплексних змагань з неолімпійських видів спорту, який включає основні компоненти проведення змагань, описує потенційні проблеми організації заходу та шляхи їх вирішення. Використання запропонованого концепт-проекту дозволить спростити процес організації змагань, збільшити їх глядацьку аудиторію та покращити фінансування.

Узагальнені результати дослідження та розроблені практичні рекомендації впроваджені в діяльність центрального органу виконавчої влади сфери фізичної культури і спорту для підвищення рівня розвитку неолімпійських видів спорту, покращення показників охоплення населення руховою активністю через організацію різноманітних комплексних змагань з неолімпійських видів спорту (вересень, 2017 р.). Усі основні положення дисертаційної роботи впроваджені в практику діяльності СКУ (листопад, 2017 р.) та освітній процес кафедри професійного, неолімпійського та адаптивного спорту Національного університету фізичного виховання і спорту України при викладанні дисципліни «Неолімпійський спорт» (лютий, 2017 р.), що підтверджено відповідними актами впровадження.

Особистий внесок здобувача в спільних публікаціях полягає в організації досліджень, аналізі науково-методичної літератури та матеріалів мережі Інтернет, обробці та інтерпретації отриманих результатів. Внесок співавторів – допомога в проведенні та обробці результатів дослідження.

Апробація результатів дослідження. Основні положення дисертаційної роботи представлені на міжнародних конференціях: «Молодь та олімпійський рух» (Київ, 2015–2019); «Тенденції та перспективи розвитку науки і освіти в умовах глобалізації» (Переяслав-Хмельницький, 2015); науково-практичній конференції тренерського факультету Національного університету фізичного виховання і спорту України (Київ, 2017); підсумкових науково-методичних конференціях кафедри професійного, неолімпійського та адаптивного спорту Національного університету фізичного виховання і спорту України (Київ, 2014–2019).

Публікації. Основні положення дисертаційного дослідження викладені у 12 наукових працях, з них 5 – опубліковані у фахових виданнях України (3 – входять до міжнародних наукометричних баз), 7 публікацій апробаційного характеру.

Структура і обсяг дисертації. Дисертаційна робота складається з анотації, вступу, п'яти розділів, висновків, практичних рекомендацій, списку використаних

літературних джерел (164 джерела), додатків. Дисертація містить 12 таблиць і 33 рисунки. Загальний обсяг дисертаційної роботи складає 227 сторінок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми, вказано зв'язок роботи з науковими планами, темами; визначено мету, завдання, об'єкт, предмет; основні методи дослідження; розкрито наукову новизну і практичну значущість отриманих результатів; визначено особистий внесок здобувача в спільно опубліковані наукові праці; подано інформацію про апробацію та впровадження результатів дослідження; зазначено кількість публікацій автора за темою дисертації, структуру і обсяг роботи.

У першому розділі **«Сучасні підходи до організації комплексних змагань»** представлено теоретичний аналіз спеціальної науково-методичної літератури за темою дисертації та встановлено, що одним з напрямів розвитку сучасного міжнародного спортивного руху є неолімпійський спорт (Н. Г. Долбишева, 2011–2019; О. А. Томенко 2015–2019). Вивчення наукових робіт, присвячених історичним, організаційним та правовим аспектам розвитку неолімпійського спорту, свідчить, що однією з його актуальних тенденцій є розширення системи змагань (Є. В. Імас, О. В. Борисова, І. О. Когут, 2016). Як приклад – започаткування у 2010 р. Всесвітніх ігор SportAccord. Крім цього, останнім часом активно створюється мережа регіональних та національних комплексних змагань, програма яких включає неолімпійські види спорту (О. В. Криласов, 2011). Так, у період з 2000 до 2017 рр. з'явилося понад 40 нових комплексних змагань. Серед них Азійські пляжні ігри (2008 р.), Корейський національний спортивний фестиваль (2004 р.), Всеукраїнські ігри єдиноборств (2011 р.), Всеукраїнські пляжні ігри (2012 р.) та ін. Таким чином, сьогодні в світі проводяться близько 200 комплексних змагань, в програму яких входять неолімпійські види спорту (Є. В. Імас, С. Ф. Матвеев, О. В. Борисова, І. О. Когут та ін., 2015). Постійна поява нових змагань, а також конкуренція з боку вже існуючих заходів, змушує ініціаторів та організаторів постійно шукати шляхи підвищення ефективності їх проведення. Як свідчить теорія та практика, успішна організація спортивних змагань залежить від розуміння спортивними функціонерами сучасних умов розвитку спорту. Аналіз праць провідних вчених галузі (Ю. П. Мічуда, 2014; В. М. Платонов, 2008–2016; О. В. Борисова, 2010–2015; R. Gauthier, 2014) дозволив виявити основні тенденції розвитку спорту (професіоналізація; комерціалізація; глобалізація; виникнення нових видів спорту, їх організаційних структур і змагань; зростання спортивних досягнень; посилення ролі телебачення та мережі Інтернет) та їх вплив на організацію змагань (включення до програми комерційно привабливих видів спорту; підвищення вимог до суддівства, матеріально-технічного, медичного та інформаційного забезпечення; зростання бюджетів; розширення програм існуючих змагань; зміна правил проведення тощо). Вивчення робіт, присвячених організації змагань, дозволило встановити, що ряд вчених (В. Н. Зуєв, 1997; С. П. Євсєєв, 2007; С. В. Алтухов, 2008; А. О. Балабанова, 2008) розглядають організацію змагань як процес та виділяють в ньому шість основних компонентів (організаційно-управлінський, матеріально-технічний, кадровий, нормативно-правовий, економічний, інформаційний). Аналіз науково-методичної літератури дозволив виявити відсутність досліджень, присвячених

особливостям реалізації компонентів організації комплексних змагань з неолімпійських видів спорту, що актуалізує розробки в цьому напрямі.

У другому розділі «**Методи та організація дослідження**» представлено методи дослідження, обґрунтовано доцільність їх використання, описано організацію дослідження. Дослідження проведені в чотири етапи.

Перший етап (2014–2015 рр.) включав пошук, аналіз і вивчення науково-методичної та спеціальної літератури, що стосується обраної теми. Це дозволило обґрунтувати актуальність та напрями досліджень, сформулювати мету і завдання, визначити предмет і об'єкт досліджень, наукову новизну, практичну та теоретичну значущість роботи, підібрати адекватні методи досліджень. На даному етапі відбувалася підготовка I і II розділів роботи.

На другому етапі (2015–2016 рр.) проаналізовано звіти про проведення Всесвітніх ігор та ігор SportAccord, а також їх нормативно-правове забезпечення; виявлено особливості реалізації основних компонентів організації цих змагань.

На третьому етапі (2017–2019 рр.) проведено два експертних опитування. Перше – з метою визначення особливостей організації Всесвітніх ігор та основних груп проблем, з якими стикаються їх організатори. В дослідженні взяли участь 4 члени організаційного комітету Всесвітніх ігор 2017 р. (Вроцлав, Польща). Друге – для визначення думок фахівців (10 осіб) щодо пріоритетних напрямів підвищення ефективності організації всеукраїнських комплексних змагань з неолімпійських видів спорту, які в подальшому склали основу концепт-проекту проведення цих заходів. Експертизою передбачалося виявлення точки зору кваліфікованих фахівців (10), які мали досвід проведення масштабних змагань. Серед них голова організаційного комітету Всеукраїнських пляжних ігор та Всеукраїнських ігор єдиноборств (1), члени організаційних комітетів цих змагань (4), представники національних спортивних федерацій (НСФ), які представляли свої види спорту в програмі змагань (3), співробітник міжнародної організації Спеціальних Олімпіад (1), директор із зовнішніх зв'язків НСК «Олімпійський» (1). На підставі отриманої інформації розроблено концепт-проект всеукраїнських комплексних змагань з неолімпійських видів спорту. На завершальному етапі здійснювалася обробка даних відповідними методами математичної статистики, аналіз отриманих результатів та оформлення III і IV розділів роботи.

На четвертому етапі (2019–2020 рр.) відбувалося обговорення отриманих результатів дослідження, формулювання висновків та розробка практичних рекомендацій; підготовка роботи до офіційного захисту.

У третьому розділі дисертації «**Особливості організації міжнародних комплексних змагань з неолімпійських видів спорту**» розглянуто специфіку підготовки одних з найбільш масштабних проектів у неолімпійському спорті – Всесвітніх ігор, та відносно нових змагань – Всесвітніх ігор SportAccord. Аналіз особливостей підготовки та проведення Всесвітніх ігор (з 1981 р. до сьогодні) дозволив встановити істотні зміни підходів до їх організації, що покладено в основу виділення відповідних періодів (табл. 1). Визначено специфіку структур та напрямів діяльності організаційних комітетів, підходів до залучення приватних інвестицій, висвітлення в ЗМІ, фінансування з боку міст-організаторів, здійснення

волонтерської діяльності, що підтвердило складність процесу організації цих та подібних проєктів, необхідність обов'язкового урахування досвіду проведення попередніх змагань.

Таблиця 1

Періодизація Всесвітніх ігор в контексті їх організації

Період	Рік	Характеристика
I	1981–1985 рр. (I–II Всесвітні ігри)	Кадрові проблеми, відсутність єдиного механізму створення і функціонування організаційного комітету; обмежена кількість спонсорів; відсутність економічної підтримки змагань від міст-організаторів; національне охоплення теле- і радіо-трансляціями змагань; брак волонтерів.
II	1989–1997 рр. (III–V Всесвітні ігри)	Фінансова підтримка міст-організаторів; створення департаментів: «Opening & Closing Ceremonies», «Promotion», «Games Services»; початок реалізації Promotion-програм змагань; організація акредитації та збільшення кількості представників ЗМІ; міжнародний рівень теле- і радіо-трансляцій; залучення місцевих волонтерів.
III	2001 р.–до сьогодні (з VI Всесвітніх ігор)	Розвиток інфраструктури міст-організаторів для проведення ігор; створення департаменту «Key-projects and Partners», а також формування IT-відділу в структурі організаційних комітетів; впровадження он-лайн трансляцій; реалізація рекламно-спонсорських програм; масове залучення волонтерів, у тому числі з інших країн.

Під час вирішення другого та третього завдання дослідження визначена специфіка реалізації основних компонентів організації міжнародних комплексних змагань з неолімпійських видів спорту. Щодо організаційно-управлінського компоненту встановлено, що підготовка Всесвітніх ігор забезпечується 5-ти рівневою структурою за аналогією з олімпійськими змаганнями. Для нових проєктів, таких як ігри SportAccord, характерна 6-ти рівнева структура управління (табл. 2). Як правило, шостий рівень включає федерації з видів спорту, що входять до програми змагань. Наприклад, для проведення I Всесвітніх ігор єдиноборств SportAccord був створений одноіменний комітет. У свою чергу, для підготовки і проведення Всесвітніх інтелектуальних ігор SportAccord залучена Міжнародна асоціація інтелектуального спорту. Необхідність створення подібних структур підтверджує той факт, що організаційну роботу з проведення I Всесвітніх артистичних ігор асоціація SportAccord доручила Всесвітній федерації танцювального спорту. Однак ігри, заплановані на березень 2013 р., так і не відбулися. Це свідчить про необхідність створення керівного органу, що об'єднує всі Міжнародні спортивні федерації (МСФ) з видів спорту, які входять до програми змагань.

Аналіз матеріально-технічного забезпечення комплексних змагань з неолімпійських видів спорту показав, що більшість проєктів відбуваються на існуючих спортивних об'єктах без додаткових вимог до міст-організаторів щодо розвитку інфраструктури. Однак практика проведення комплексних змагань, які мають більш тривалу історію існування, певну глядацьку аудиторію і, як наслідок, зацікавленість спонсорів, свідчить, що вони все частіше проходять на реконструйованих, а в деяких випадках на нових спортивних спорудах.

**Характеристика організаційних структур, які координують проведення
Всесвітніх ігор та Всесвітніх ігор SportAccord**

Рівень управління	Змагання	Назва організацій	Напрями діяльності
I	Всесвітні ігри	IWGA	Вибір міста-організатора; пошук глобальних спонсорів; контроль діяльності організацій, які проводять ігри; інформаційна підтримка на міжнародному рівні; формування програми змагань.
	Всесвітні ігри SportAccord	відділ мульти-спортивних ігор SportAccord	
II	Всесвітні ігри (у тому числі SportAccord)	організаційні комітети країн, які проводять змагання	Забезпечення спортивними спорудами та необхідним обладнанням для проведення змагань; організація культурних заходів; пошук національних спонсорів ігор; інформаційне висвітлення; складання розкладу заходів.
III	Всесвітні ігри (у тому числі SportAccord)	МСФ з видів спорту, що входять до програми змагань	Відбір та допуск спортсменів; організація суддівства; визначення результатів змагань з видів спорту; контроль за відповідністю матеріально-технічної бази змагань.
IV	Всесвітні ігри (у тому числі SportAccord)	національні спортивні організації	Допомога в матеріально-технічному забезпеченні змагань; представництво національних делегацій.
V	Всесвітні ігри (у тому числі SportAccord)	структури неспортивної спрямованості	Забезпечення харчування, логістики, страхування, медичного обслуговування, охорони, візової підтримки, розміщення гостей тощо.
VI	Всесвітні ігри єдиноборств SportAccord	Комітет Всесвітніх ігор єдиноборств	Контроль допуску учасників до змагань; координація діяльності спортивних федерацій з видів спорту, що представлені у програмі, під час підготовки до ігор.
	Всесвітні інтелектуальні ігри SportAccord	IMSA	

Прикладом подібних змагань виступають Всесвітні ігри. Так, для організації VIII Всесвітніх ігор 2009 р. у Гаосюні (Тайвань), місцева адміністрація покращила інфраструктуру міста шляхом створення лінії швидкісного транспорту і будівництва першого в країні спортивного стадіону, який забезпечується сонячною енергією. Для організації X Всесвітніх ігор 2017 р. у Вроцлаві (Польща) всі спортивні об'єкти, на яких проводились змагання, були реконструйовані, а також побудований новий скейт-парк. Стаття витрат на розвиток спортивної інфраструктури міста-організатора склала більше 10 млн. дол. У свою чергу, організація нових проєктів, не супроводжувалась подібними бюджетами на розвиток спортивної інфраструктури, тому їх організатори часто стикалися з проблемами матеріально-технічного забезпечення. З іншого боку, розуміння необхідності проведення змагань на сучасних об'єктах для підвищення їх іміджу спонукає до пошуку можливостей проводити змагання в містах з відповідними умовами. Так, I Всесвітні ігри єдиноборств SportAccord і Всесвітні інтелектуальні ігри SportAccord проводились на тих же спортивних спорудах, що й Ігри XXIX Олімпіади.

Одним з важливих чинників формування позитивного іміджу змагань є їх інформаційне забезпечення. Наприклад, Всесвітні ігри 2013 р. у Калі (Колумбія) висвітлювали понад 900 акредитованих журналістів, змагання транслювалися на 25 каналах в більш ніж 120 країнах світу. Однак, продаж прав на телетрансляцію змагань в неолімпійському спорті не приносить значних прибутків. Зазвичай право висвітлювати хід спортивних заходів купують національні і регіональні телекомпанії. Так, проведення Всесвітніх інтелектуальних ігор SportAccord 2012 р. у Пекіні (КНР) транслювали більш ніж 90 каналів, 78 з яких працювали виключно у країнах Азії. Таким чином, перспективними напрямками вдосконалення інформаційного забезпечення змагань можуть стати залучення більш великих телекомпаній, організації он-лайн трансляцій.

Крім цього, важливим завданням інформаційного забезпечення є пошук волонтерів. Їх масове залучення до організації Всесвітніх ігор розпочалося з 2001 р. (Акіта, Японія), що обумовлено потребою у великій кількості перекладачів. Сьогодні для проведення подібних заходів використовуються різні кваліфікаційні групи людей (перекладачі, працівники Call-центрів, медики та ін.). Перед змаганнями ведеться активна рекламна кампанія, спрямована на залучення максимальної кількості волонтерів. Однак слід враховувати, що важливу роль відіграє не тільки їх чисельність, а також рівень кваліфікації. Організатори змагань повинні володіти низкою компетенцій: знанням сфери спорту та правил змагань, здатністю брати на себе відповідальність, володіти навичками управління персоналом, вміннями створювати творчі шоу-програми, швидко і якісно вирішувати проблеми, що виникають, тощо. Так, відмова Порту-Елізабет (Південно-Африканська республіка) від проведення Всесвітніх ігор 1997 р. та перенесення їх в Лахті (Фінляндія) поставила складне завдання перед організаторами – підготуватися до змагань за два роки. Місто вперше приймало подібний захід з літніх видів спорту, але спортивні функціонери Фінляндії мали величезний досвід проведення зимових міжнародних змагань, що допомогло успішно реалізувати цей проект.

Організація міжнародних змагань, особливо комплексного характеру, неможлива без значних грошових інвестицій. Тому серед пріоритетних напрямів діяльності організаторів є розрахунок бюджету змагань, реалізація маркетингової стратегії, пошук нових спонсорів тощо. Проведені дослідження свідчать, що змагання у неолімпійському спорті пов'язані з проблемою обмеженого фінансування. Це обумовлено невисокою популярністю і, як наслідок, невеликою глядацькою аудиторією. Реалізація рекламно-спонсорських програм супроводжується залученням невеликої кількості спонсорів національного рівня. Так, спонсорами Всесвітніх ігор 2017 р. виступили 12 національних компаній та лише 3 міжнародні. Обмеження в бюджеті змагань обумовлює необхідність пошуку шляхів економії, що може вплинути на якість проведення заходу. Наприклад, економічні проблеми під час підготовки Всесвітніх ігор 1993 р. стали приводом для відмови у централізованому розміщенні всіх делегацій. Також спортивні споруди були не повністю готові до проведення змагань. Прорахунки у реалізації PR-компанії (листівки та рекламні афіші були надруковані та поширені вже після початку ігор) негативно позначилися на кількості глядачів. Тому при формуванні

бюджету змагання необхідно враховувати та співвідносити джерела доходів та статті витрат; визначати пріоритетні напрями економічного забезпечення, а також прогнозувати ситуації, що можуть потребувати додаткового фінансування. Як свідчить практика, великий внесок у бюджет ігор забезпечують рекламно-спонсорські програми. Тому їх розробка повинна проводитись досвідченими маркетологами з урахуванням можливостей майбутніх фірм-спонсорів.

Успіх комплексних змагань багато в чому залежить від змісту їх програм. Результати досліджень дозволили узагальнити критерії включення видів спорту до програм Всесвітніх ігор та Всесвітніх ігор SportAccord, отже доповнити наявне наукове знання та визначити основні фактори, що впливають на формування програм цих змагань (рис.1).

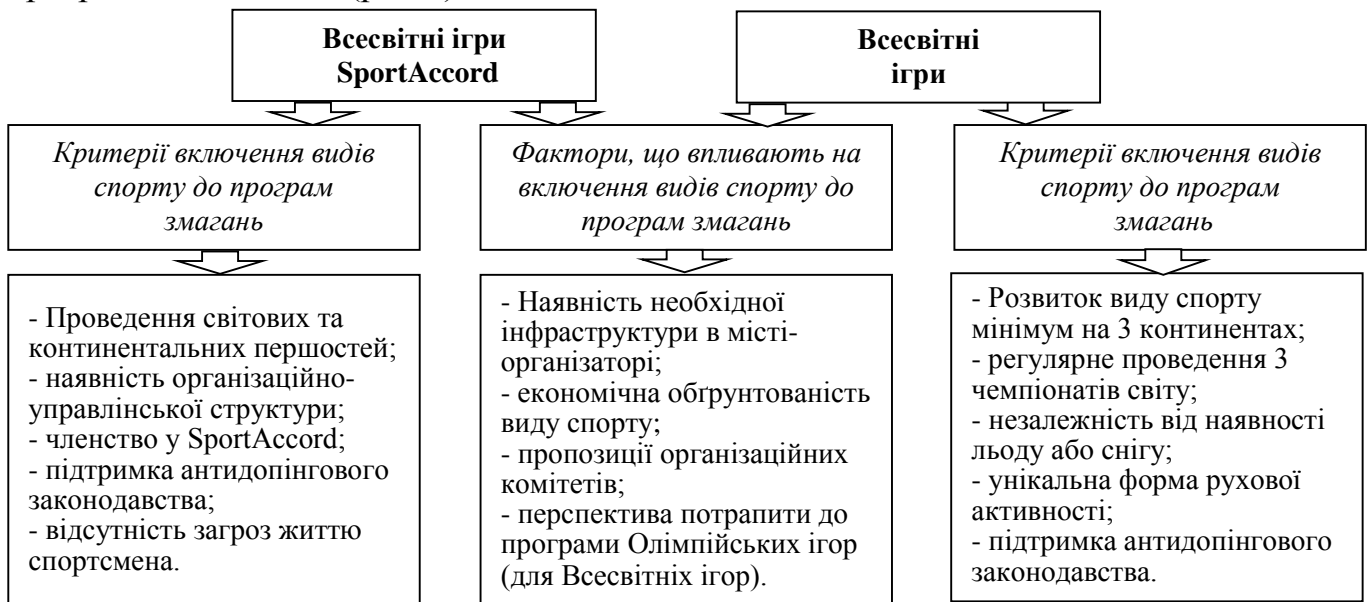

Рис. 1. Умови формування програм комплексних змагань з неолімпійських видів спорту

Так, аналіз звітів про організацію Всесвітніх ігор та Всесвітніх ігор SportAccord, дає підстави вважати, що остаточний висновок про внесення видів спорту до програм змагань роблять виконавчі комітети IWGA та SportAccord. Суттєвим фактором, що впливає на прийняття рішення, є можливості міста проведення ігор. Тому члени організаційного комітету тісно співпрацюють зі структурами управління I рівня з питань формування програм. Представники організаційного комітету можуть вносити пропозиції щодо формування програми, що дозволяє доповнити її національно-популярними видами спорту, які в майбутньому можуть бути включені до програми змагань. Так, у 2001 р. сумо увійшло до показової частини програми IV Всесвітніх ігор (Акіта, Японія), а у 2005 р. – визнано офіційним видом спорту.

Необхідно відзначити, що в сучасних реаліях розвитку спорту важливим фактором впливу на формування програми є економічна обґрунтованість видів спорту. Так, при розгляді кандидатів на включення до програми Всесвітніх ігор розраховується орієнтовна вартість організації змагань з цих видів спорту і можливий прибуток від їх проведення. Економічно непривабливі кандидати мають менше шансів увійти до програми змагань.

Проведені дослідження дозволили визначити дві групи основних проблем організації міжнародних комплексних змагань:

1. Безпосередні – пов'язані з організацією заходу (їх логічно розглядати у взаємозв'язку з основними компонентами підготовки змагань).
2. Опосередковані – не пов'язані зі спортом, проте істотно впливають на якість змагань, тому їх врахування є обов'язковим (рис. 2).

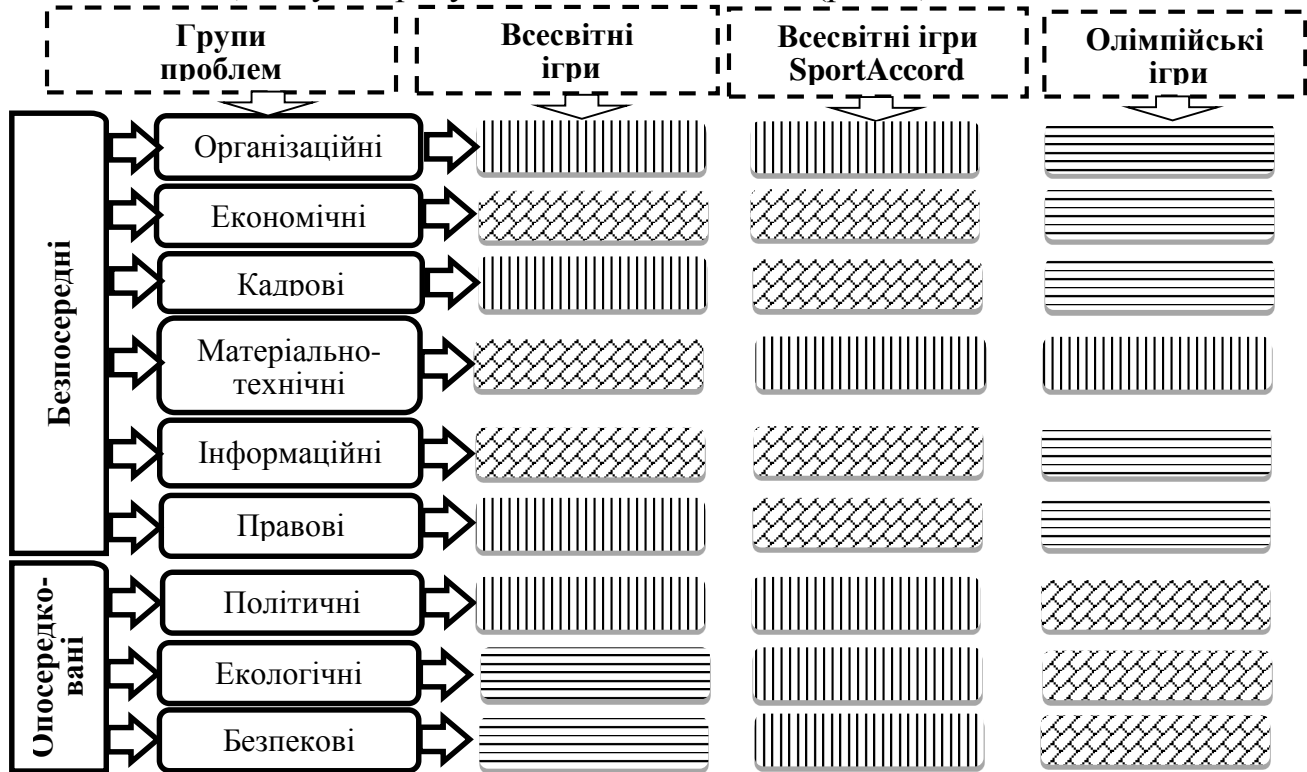

Рис. 2. Групи основних проблем організації міжнародних комплексних змагань:

▨ – актуальні; ▤ – середній ступінь прояву; ▬ – низький ступінь прояву

Результати експертного опитування членів організаційного комітету Всесвітніх ігор 2017 р. підтверджують наявність даної тенденції (рис. 3).

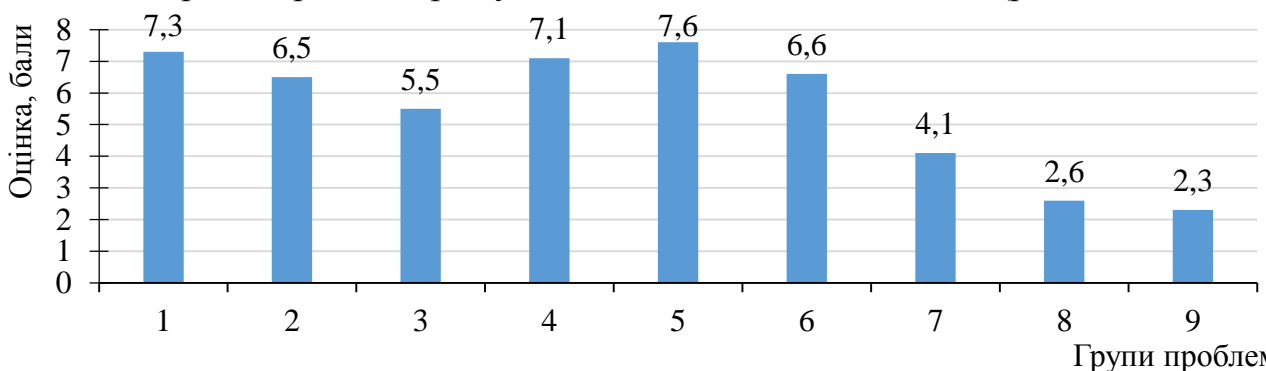

Рис. 3. Основні проблеми організації Всесвітніх ігор 2017 р., на думку експертів (n=4):

1 – економічні, 2 – організаційні, 3 – правові, 4 – матеріально-технічні, 5 – інформаційні, 6 – кадрові, 7 – політичні, 8 – екологічні, 9 – безпекові

Так, на думку експертів, актуальними групами проблем Всесвітніх ігор 2017 р. були інформаційні (7,6 бали), економічні (7,3 бали) та матеріально-технічні (7,1

бали); менш значущими виявилися політичні (4,1 бали), екологічні (2,6 бали) та безпекові (2,3 бали) проблеми. Ступінь узгодженості думок експертів за коефіцієнтом конкордації становить $W = 0,86$. Встановлено, що накопичення досвіду організації міжнародних комплексних змагань знижує гостроту прояву безпосередніх проблем. З іншого боку, постійно зростаюча популярність, збільшення масштабів ігор актуалізує групу опосередкованих проблем.

У четвертому розділі дисертації «**Проблеми організації комплексних змагань з неолімпійських видів спорту в Україні та шляхи їх вирішення**» проаналізовано сучасний стан національних комплексних змагань з неолімпійських видів спорту, виявлені проблеми та перспективи їх проведення.

Аналіз передумов виникнення всеукраїнських комплексних змагань з неолімпійських видів спорту свідчить, що ідея проведення подібних турнірів виникла після організації Всесвітніх ігор SportAccord. Узагальнення їх особливостей дозволило виявити загальні та відмінні риси між ними. До загальних можна віднести: пропаганду здорового способу життя, участь найсильніших спортсменів, наявність і реалізацію культурних програм, формування програм змагань певною групою видів спорту (єдиноборства, пляжні тощо), домінування неолімпійських видів спорту в програмах. Відмінними рисами є: мета (ігри SportAccord – досягнення максимального результату, всеукраїнські комплексні змагання з неолімпійських видів спорту – популяризація неолімпійських видів спорту) та спосіб проведення змагань (ігри SportAccord – організація попередніх та фінальних змагань, всеукраїнські комплексні змагання з неолімпійських видів спорту – організація тільки фінальних змагань).

Експертне опитування членів організаційних комітетів всеукраїнських комплексних змагань з неолімпійських видів спорту дозволило виділити основні групи проблем цих проєктів (рис. 4).

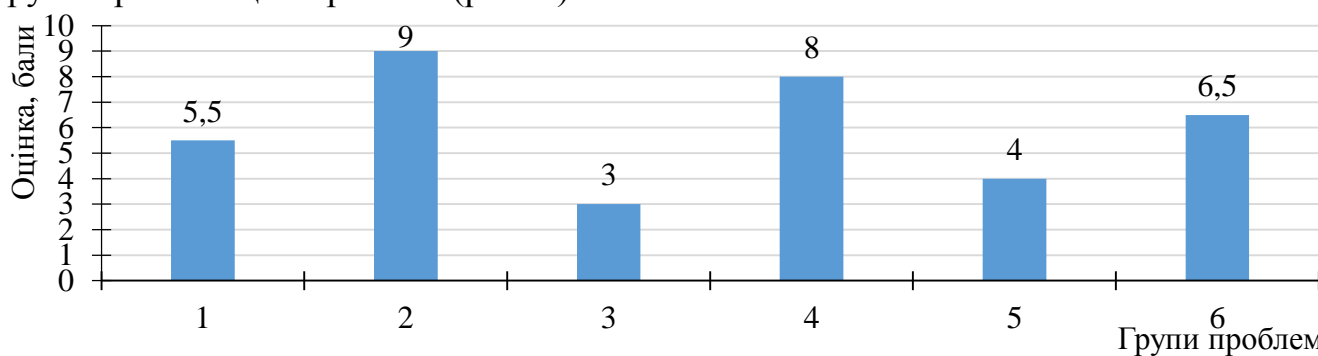

Рис. 4. Основні групи проблем організації всеукраїнських комплексних змагань з неолімпійських видів спорту, на думку експертів (n=10):

1 – економічні, 2 – організаційні, 3 – правові, 4 – матеріально-технічні, 5 – кадрові, 6 – інформаційні

Як правило, вони проявляються при виконанні певного напрямку роботи, тому логічно їх розглядати відповідно до основних компонентів організації змагань. Ступінь узгодженості думок експертів за коефіцієнтом конкордації становить $W = 0,88$. Так, на думку експертів, актуальними групами проблем були: організаційні ($\bar{x} = 9$ балів) та матеріально-технічні ($\bar{x} = 8$ балів); менш нагальною виявилася група правових проблем ($\bar{x} = 3$ балів), що обумовлено невеликою кількістю документів,

які регулюють проведення цих змагань. Крім цього, більшість з них є типовими і не потребують значних змін при проведенні наступних проєктів.

Для визначення сильних та слабких сторін, а також потенційних можливостей і загроз, що впливають на успішну організацію всеукраїнських комплексних змагань з неолімпійських видів спорту, членам організаційних комітетів запропоновано взяти участь у SWOT-аналізі цих проєктів (табл. 3).

Таблиця 3

SWOT-аналіз всеукраїнських комплексних змагань з неолімпійських видів спорту

	Переваги	Недоліки
Внутрішня сторона	<ol style="list-style-type: none"> 1. Комплексний характер змагань. 2. Унікальний формат проведення ігор. 3. Високий рівень спортивного видовища. 4. Злагоджена діяльність членів організаційного комітету. 5. Можливість зміни програми змагань у залежності від уподобань глядацької аудиторії. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Недостатній бюджет змагань. 2. Відсутність власних спортивних об'єктів для проведення ігор. 3. Відсутність прибутків від проведення. 4. Труднощі залучення волонтерів. 5. Обмежена кількість спонсорів. 6. Недостатній імідж змагань.
Зовнішня сторона	Можливості	Загрози
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Зацікавленість спонсорів у просуванні власних торгових брендів через спорт. 2. Збільшення кількості видів спорту та показників їх розвитку. 3. Розширення географії проведення змагань. 4. Збільшення кількості людей, які залучені до рухової активності та спорту. 5. Соціально-політична стабільність. 6. Діджиталізація спорту. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Поява конкурентів. 2. Зменшення бюджетного фінансування. 3. Недостатня мотивація НСФ до участі у змаганнях. 4. Зміни уподобань глядачів. 5. Проблеми соціально-економічного стану країни. 6. Зростання витрат на проведення змагань.

Так, на думку експертів до переваг всеукраїнських комплексних змагань можна віднести оптимальний формат проведення заходів, який створює можливість багатьом спортивним федераціям представити свої види спорту за короткий проміжок часу великій глядацькій аудиторії. Так, програма Всеукраїнських ігор єдиноборств 2015 р. включала 10 видів спорту, а тривалість змагань була лише 3 години. За перебігом ігор спостерігало більше 6 тис. глядачів. У свою чергу подібний формат є привабливим для глядачів, які спостерігають спортивні поєдинки з різних видів спорту. До переваг всеукраїнських змагань з неолімпійських видів спорту експерти віднесли динамічність їх програм. Крім цього, допуск до участі в турнірі найкращих спортсменів суттєво підвищує рівень спортивного видовища. Необхідно відзначити злагоджену діяльність членів організаційного комітету, які вперше в Україні спромоглися успішно організувати подібні змагання та постійно вишукують шляхи підвищення ефективності їх проведення.

До недоліків організації всеукраїнських комплексних змагань з неолімпійських видів спорту експерти віднесли недостатній за обсягом бюджет, що обумовлено обмеженою кількістю спонсорів та фінансовою підтримкою з боку держави. Основну частину фінансування цих змагань бере на себе СКУ, що переважно фінансується за рахунок державних дотацій. Крім цього СКУ не має

власної спортивної інфраструктури для проведення подібних проєктів, тому значна частина коштів витрачається на оренду спортивних комплексів.

До потенційних можливостей розвитку всеукраїнських комплексних змагань з неолімпійських видів спорту експерти віднесли збільшення кількості спонсорів. Також відзначено можливості розширення програм змагань за рахунок додавання сучасних видів спорту чи спортивних дисциплін, що позитивно вплине на чисельність глядацької аудиторії. У нашій країні постійно збільшується кількість неолімпійських видів спорту. Федерації можуть бути зацікавленими представити свої спортивні дисципліни у програмі комплексних змагань. Експерти відзначили перспективи збільшення кількості людей, які залучені до різних форм рухової активності, у тому числі у неолімпійських видах спорту. Це може позитивно вплинути на кількість глядачів всеукраїнських ігор з неолімпійських видів спорту. Крім цього, експерти звернули увагу на можливість соціально-політичної стабільності в Україні, що дозволить знизити напругу в суспільстві та підвищить зацікавленість населення фізичною культурою та спортом у країні. Також експерти відзначили можливість діджиталізації спорту – створення єдиних електронних реєстрів для спортивних змагань, спортсменів та тренерів, які можна використовувати для популяризації всеукраїнських ігор з неолімпійських видів спорту, а також для спрощення підготовки та проведення цих проєктів.

На думку експертів до загроз, що можуть негативно впливати на проведення всеукраїнських комплексних змагань з неолімпійських видів спорту, слід віднести появу нових проєктів, які можуть скласти конкуренцію вже існуючим. Погіршення соціально-економічного стану країни, що спричинить зменшення обсягів державного фінансування та економічної підтримки з боку спонсорів та меценатів, знизить рівень зацікавленості населення спортом. Також можливою загрозою можна вважати зміни у вподобаннях глядацької аудиторії, що негативно впливає на її чисельність. Необхідно відзначити, що однією із загроз визнано збільшення витрат на проведення змагань (оренда споруд, організація шоу-програм тощо). З одного боку, до цього дотичні процеси інфляції в країні, з іншого – прагнення до розширення масштабів змагань, їх брендінгу тощо.

В результаті SWOT-аналізу визначено чотири основні напрями підвищення ефективності організації всеукраїнських комплексних змагань з неолімпійських видів спорту: формування позитивного іміджу; пошук нових джерел фінансування; розширення програм існуючих змагань; організація нових проєктів. Так, важливим вектором розвитку змагань має стати формування їх позитивного іміджу. Це дасть можливість розширити глядацьку аудиторію і, як наслідок, – збільшити кількість спонсорів. Як свідчить практика організації міжнародних комплексних змагань з неолімпійських видів спорту, сьогодні значна увага приділяється інтернет-маркетингу. Так, у структурі організаційного комітету Всесвітніх ігор 2017 р. діяв спеціальний відділ реклами та трансляції змагань у мережі Інтернет. Обов'язково створюються офіційні сайти цих проєктів, залучаються волонтери тощо.

Результати опитування глядачів Всеукраїнських ігор єдиноборств (рис. 5) дають підстави констатувати, що тільки 20 % від загальної кількості респондентів дізнались про змагання за допомогою інтернету. Це свідчить про значний резерв

цього способу залучення вболівальників. Також, необхідно відзначити велику інтернет-аудиторію нашої держави. Так, за даними маркетингової компанії «Factum Group» інтернет-аудиторія України становить понад 20 млн. осіб. Серед найбільш дієвих інструментів інтернет-маркетингу в спорті можна виділити: SMM, E-mail розсилку, створення відеороликів та бази даних з контактами потенційних глядачів.

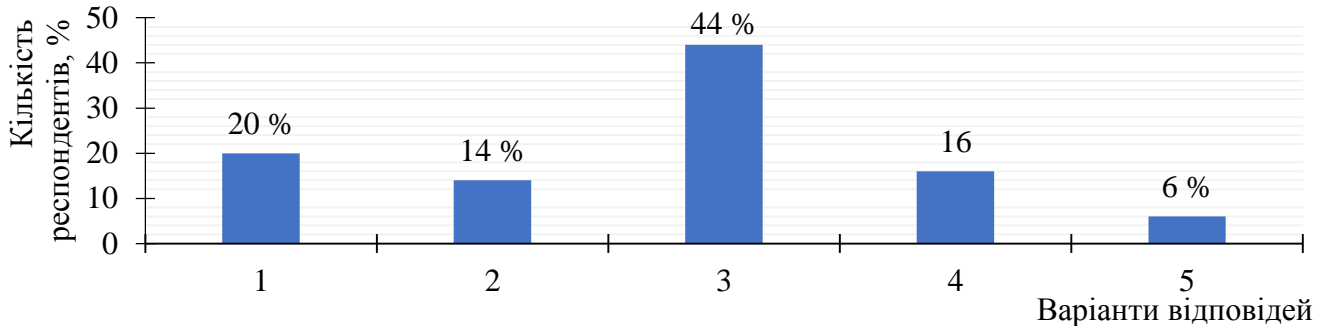

Рис. 5. Шляхи залучення глядачів до Всеукраїнських ігор єдиноборств, n = 50:
1 – реклама в інтернеті та соціальних мережах; 2 – реклама в ЗМІ; 3 – інформація від друзів; 4 – зовнішня реклама; 5 – інші варіанти

Суттєвим фактором підвищення іміджу всеукраїнських комплексних змагань з неолімпійських видів спорту є налагоджена співпраця оргкомітету із ЗМІ. Так, у планах роботи СКУ передбачено поновлення випуску журналу «SPORTCOM». Його можна успішно використовувати для популяризації нових проєктів. Доцільною залишається співпраця з телебаченням та радіо, що охоплюють велику аудиторію. Членам оргкомітетів необхідно активізувати свою участь у теле- та радіо-ефірах для інформування населення про майбутні змагання та особливості їх проведення. Існує значний резерв для розширення програм комплексних змагань з неолімпійських видів спорту в Україні. Це обумовлено великою кількістю видів спорту, що визнані в нашій державі, але не представлені в жодному комплексному заході. Крім цього, результати опитування глядачів Всеукраїнських ігор єдиноборств свідчать про бажання більшості з них (94 % від загальної кількості опитаних) бачити нові види спорту. Тому СКУ необхідно розвивати взаємозв'язки з НСФ, що представляють ці види спорту, та спонукати їх до співпраці щодо організації змагань. Це також може сприяти розширенню географії проведення цих проєктів.

У результаті аналізу та узагальнення досвіду проведення міжнародних та національних комплексних змагань з неолімпійських видів спорту, і з урахуванням думок експертів, розроблено концепт-проєкт організації всеукраїнських комплексних змагань з неолімпійських видів спорту (рис. 6), який складається з 3-х блоків: блок А – містить механізм реалізації основних компонентів організації змагань; блок Б – включає перелік потенційних проблем, з якими можуть зіткнутись організатори змагань; блок В – передбачає шляхи вирішення проблем, які базуються на передовому міжнародному досвіді, тенденціях розвитку цієї групи змагань, факторів успішного проведення турнірів та думок міжнародних та національних експертів в сфері спорту. Реалізація представленого концепт-проєкту можлива під час підготовки Всеукраїнських ігор єдиноборств, Всеукраїнських пляжних ігор та інших комплексних змагань з неолімпійських видів спорту. Його впровадження сприятиме підвищенню ефективності підготовки ігор, попередженню виникнення

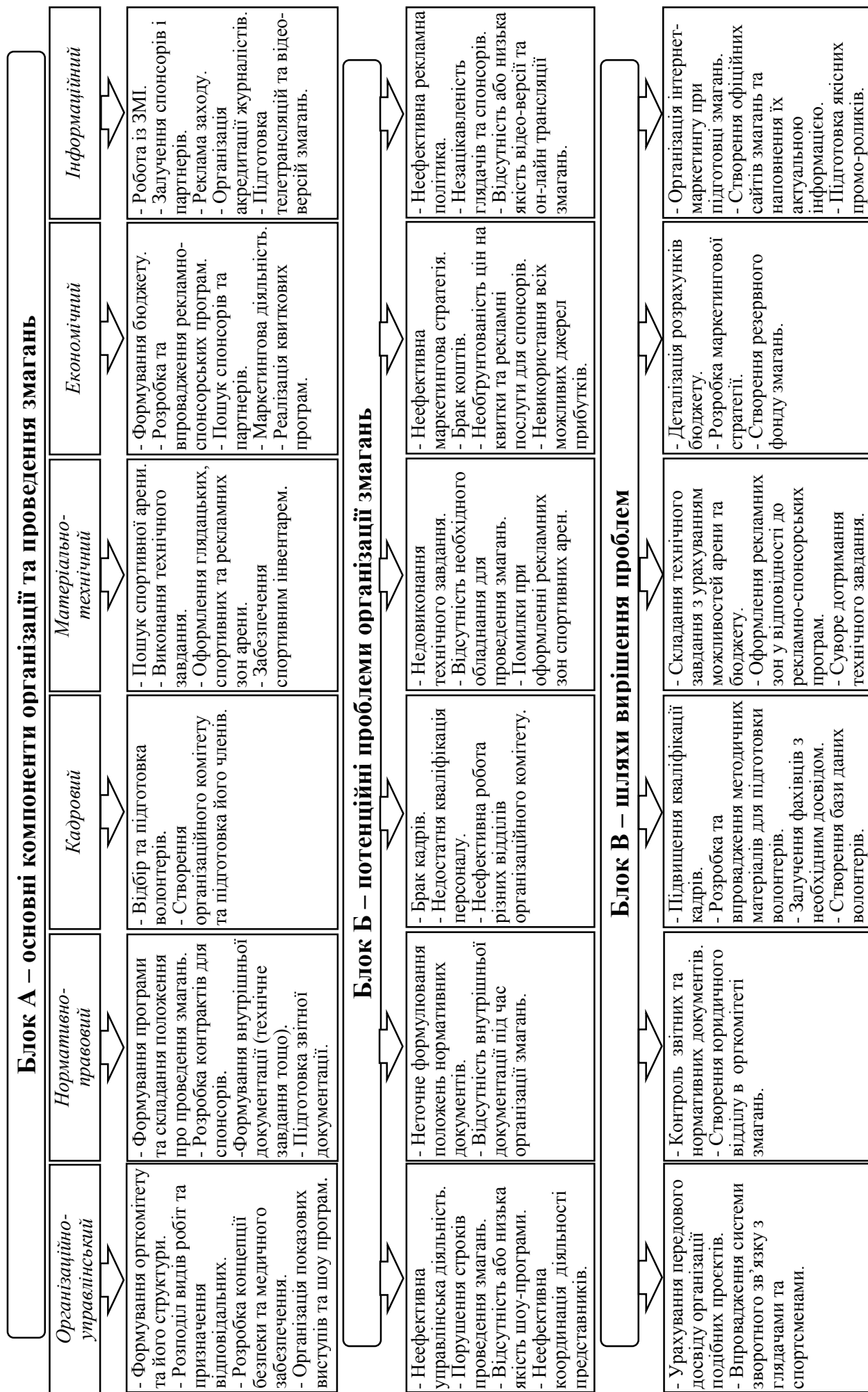

Рис. 6. Концепт-проєкт організації всеукраїнських комплексних змагань з неолімпійських видів спорту

основних проблем, поліпшенню фінансового та матеріально-технічного забезпечення заходів.

У п'ятому розділі «Аналіз та узагальнення результатів дослідження» проведено обговорення отриманих результатів та охарактеризовано ступінь вирішення завдань дослідження, що дозволило виділити три взаємопов'язані групи даних, які:

1) доповнюють інформацію стосовно:

– впливу сучасних тенденцій розвитку спорту (професіоналізація, комерціалізація, глобалізація; виникнення нових видів спорту та організаційних структур; зростання спортивних досягнень; підвищення ролі телебачення та мережі Інтернет тощо) на організацію комплексних змагань, у тому числі і з неолімпійських видів спорту (О. В. Киласов, С. Н. Гавров, 2011; С. В. Алтухов, 2013; О. В. Борисова, 2013; А. М. Зенкова, І. О. Когут, 2013; О. А. Томенко, 2015);

– передумов виникнення Всесвітніх ігор та змагань SportAccord, особливостей їх становлення, розвитку і місця в системі неолімпійського спорту; критеріїв включення видів спорту до програм цих змагань та факторів, що обумовлюють цей процес (Л. І. Лубишева, 2013; В. Б. Шестаков, В. А. Таймазов, П. А. Журавльов, 2013; Н. Г. Долбишева, 2014–2017).

2) підтверджують, що:

– однією з останніх тенденцій розвитку міжнародної системи спорту є формування в ній нового напрямку – неолімпійського спорту, який набуває все більшого значення в соціальному та спортивному житті суспільства (Я. В. Леонов, Г. М. Путятіна, 2014; Н. Г. Долбишева, 2015; Є. В. Імас, О. В. Борисова, І. О. Когут, 2016; М. Ю. Бігсултанов, 2017);

– організація міжнародних та національних комплексних змагань, у тому числі з неолімпійських видів спорту, є складним та багаторівневим процесом, ефективність якого залежить від багатьох факторів і супроводжується наявністю певних проблем (В. Н. Зуєв, 1997; Б. Л. Генусов, 2010; С. В. Алтухов, 2013; Т. Bruce, 2013);

– спортивні змагання виступають системоутворюючим фактором розвитку спорту. Під час їх проведення оцінюється ефективність процесів підготовки і відбору спортсменів, науково-методичного супроводу, системи підготовки фахівців (В. М. Платонов, 2009).

3) абсолютно новими є дані стосовно:

– узагальнення особливостей організації Всесвітніх ігор, Всесвітніх ігор SportAccord і всеукраїнських комплексних змагань з неолімпійських видів спорту та визначення специфіки реалізації організаційно-управлінського, матеріально-технічного, кадрового, економічного, нормативно-правового, інформаційного компонентів проведення цих проєктів;

– розробки періодизації Всесвітніх ігор в контексті їх проведення з урахуванням діяльності організаційних комітетів, інформаційного, економічного та кадрового компоненту організації цих змагань;

- визначення актуальних груп проблем організації Всесвітніх ігор (економічні, інформаційні, матеріально-технічні) та всеукраїнських (організаційні, матеріально-технічні) комплексних змагань з неолімпійських видів спорту;
- розробки концепт-проекту організації всеукраїнських комплексних змагань з неолімпійських видів спорту, що базується на узагальненні передового міжнародного та національного досвіду проведення комплексних змагань, а також вивчення думок експертів щодо організації цих проектів.

ВИСНОВКИ

1. Результати аналізу науково-методичної літератури, матеріалів мережі Інтернет і передової практики свідчать, що під впливом актуальних тенденцій розвитку спорту (виникнення нових видів спорту, постійне зростання спортивних досягнень, збільшення кількості спортивних змагань, посилення ролі телебачення та інтернету, професіоналізація, комерціалізація та глобалізація) змінюються підходи до організації та проведення змагань. Брак наукових робіт, що розкривають особливості підготовки та реалізації комплексних змагань у неолімпійському спорті актуалізують дане дослідження.

2. Організація змагань є складним і багаторівневим процесом, взаємозв'язок та реалізація елементів якого впливає на ефективність проведення цих заходів. До основних компонентів організації та проведення змагань слід віднести: організаційно-управлінський, матеріально-технічний, кадровий, нормативно-правовий, економічний, інформаційний. Особливості реалізації цих компонентів під час організації та проведення комплексних змагань з неолімпійських видів спорту розкриті не в повному обсязі, що обумовлює необхідність проведення подальших досліджень.

3. Представлена періодизація Всесвітніх ігор в контексті їх організації враховує структуру та напрями діяльності організаційних комітетів, шляхи залучення приватних інвестицій, висвітлення в ЗМІ, волонтерство, наявність дотацій з місцевих бюджетів. Виділено три періоди: I період – з 1981 до 1985 рр. (I-II Всесвітні ігри), II період – з 1989 до 1997 рр. (III-VI Всесвітні ігри), III період – з 2001 р. до сьогодні (з IV Всесвітніх ігор).

4. Особливостями реалізації основних компонентів організації та проведення Всесвітніх ігор є: відсутність обов'язкових вимог до міста-організатора стосовно будівництва споруд для проведення змагань; формування 5-ти рівневої організаційно-управлінської структури, реалізація рекламно-спонсорських програм із залученням переважної кількості національних компаній.

Особливостями організації Всесвітніх ігор SportAccord є використання існуючої інфраструктури міст-організаторів; формування 6-ти рівневої організаційно-управлінської структури для проведення змагань; реалізація рекламно-спонсорських програм з обмеженою кількістю компаній-спонсорів.

5. Організація міжнародних комплексних змагань супроводжується наявністю певних проблем, які умовно можна розділити на 2 групи: опосередковані (політичні, екологічні, безпекові) та безпосередні (організаційні, економічні, правові, інформаційні, кадрові, матеріально-технічні). Результати аналізу звітів про проведення Олімпійських, Всесвітніх та Всесвітніх ігор SportAccord свідчать, що

накопичений досвід організації подібних проєктів дозволяє істотно знизити гостроту прояву безпосередніх проблем. З іншого боку, постійно зростаюча популярність, збільшення масштабів змагань значно актуалізує групу опосередкованих проблем. Результати експертного опитування організаторів Всесвітніх ігор 2017 р. підтвердили наявність цієї тенденції. На думку експертів найбільш актуальними проблемами організації Всесвітніх ігор є інформаційні ($\bar{x} = 7,6$ балів), матеріально-технічні ($\bar{x} = 7,1$ балів) та економічні ($\bar{x} = 7,3$ балів). Варто відзначити, що під час організації Всесвітніх ігор меншою мірою проявляються політичні ($\bar{x} = 4,1$ балів), екологічні ($\bar{x} = 2,6$ балів) та безпекові ($\bar{x} = 2,3$ балів) проблеми.

6. Результати експертного опитування членів організаційних комітетів всеукраїнських комплексних змагань з неолімпійських видів спорту встановили групи актуальних проблем проведення цих змагань, серед яких найбільш актуальними є організаційні ($\bar{x} = 9$ балів) та матеріально-технічні ($\bar{x} = 8$ балів); менш нагальною є група правових проблем ($\bar{x} = 3$ балів).

7. SWOT-аналіз всеукраїнських комплексних змагань з неолімпійських видів спорту визначив сильні та слабкі сторони проєктів, а також потенційні можливості та загрози, що можуть виникати під час організації заходів. Їх співставлення визначило перспективи подальшого розвитку змагань: формування позитивного іміджу, розширення програм, проведення нових турнірів, пошук додаткових джерел фінансування.

8. Розроблений концепт-проєкт організації всеукраїнських комплексних змагань з неолімпійських видів спорту спрямований на підвищення ефективності цих заходів та складається з 3-х блоків: блок А – механізм реалізації основних компонентів організації змагань; блок Б – перелік потенційних проблем під час організації заходу; блок В – шляхи вирішення проблем. Концепт-проєкт покладений в основу розробки автором спеціального веб-сайту для організаторів змагань.

Перспективи подальших досліджень полягають у розробці проблематики пов'язаної з апробацією розробленого концепт-проєкту при організації Всеукраїнських інтелектуальних ігор та Всеукраїнських вуличних ігор. Також подальші дослідження будуть покладені в основу розробки відповідної комп'ютерної програми з організації комплексних змагань.

СПИСОК ПУБЛІКАЦІЙ ЗДОБУВАЧА ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації

1. Кропивницька Т, Войтова О, Краснянський К. Всесвітні ігри "Спортаккорд" у системі неолімпійського спорту. Спортивний вісник Придніпров'я. 2014;1:156-61. Фахове видання України. *Особистий внесок здобувача полягає у аналізі науково-методичної літератури та формулюванні висновків. Внесок співавторів – в організації окремих напрямків дослідження.*

2. Кропивницька Т, Краснянський К. Сучасні тенденції розвитку спорту та їх вплив на організацію комплексних змагань. Теорія і методика фізичного виховання і спорту. 2016;3:80-4. Фахове видання України, яке включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus. *Дисертант особисто проводив аналіз науково-методичної літератури, обробляв результати дослідження та*

формулював висновки. *Внесок співавтора – участь в обговоренні результатів дослідження та формулюванні висновків.*

3. Кропивницька Т, Краснянський К. Актуальні проблеми організації міжнародних комплексних змагань у неолімпійському спорті. Теорія і методика фізичного виховання і спорту. 2017;2:32-7. Фахове видання України, яке включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus. *Особистий внесок здобувача полягає у виявленні проблеми, здійсненні дослідження та формулюванні висновків. Внесок співавтора – участь в обговоренні результатів дослідження.*

4. Кропивницька Т, Краснянський К, Брикульський О. Сучасні підходи до організації міжнародних комплексних змагань. Теорія і методика фізичного виховання і спорту. 2017;3:26-33. Фахове видання України, яке включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus. *Особистий внесок здобувача полягає у виявленні проблеми, організації та проведенні дослідження та формулюванні висновків. Внесок співавторів – допомога в проведенні дослідження.*

5. Краснянський К, Кропивницька Т. Технология организации Всемирных игр: исторический и современный аспект. Фізична культура, спорт та здоров'я нації. 2017;3:340-6. Фахове видання України. *Особистий внесок здобувача полягає у постановці мети та завдань, проведенні дослідження. Внесок співавтора – в організації окремих напрямків дослідження.*

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації

1. Кропивницька ТА, Краснянський КВ. Перспективы развития Всеукраинских игр по группам видов спорта. В: Олимпийский спорт и спорт для всех. Материалы 18-ого Междунар. научного конгресса; 2014 Окт 1-4; Алматы. Алматы; 2014. Т. 1, с. 293-6. *Особистий внесок здобувача полягає у аналізі науково-методичної літератури, обробці результатів дослідження та формулюванні висновків. Внесок співавтора – в організації окремих напрямків дослідження.*

2. Краснянський КВ, Кропивницька ТА. Состояние и перспективы развития Всемирных интеллектуальных игр СпортАккорд. В: Sportul olimpic si sportul pentru toti. Materialele congresului stiintific international; 2014 Nov 14-15; Chisinau. Chisinau: USEFS (Молдова); 2014 с. 204-8. *Особистий внесок здобувача полягає у виявленні проблеми, здійсненні дослідження та формулюванні висновків. Внесок співавтора – допомога в проведенні дослідження.*

3. Краснянський КВ, Кропивницька ТА. Проблемы организации Всемирных игр SportAccord. В: Молодь та олімпійський рух: зб. тез доповідей 8-ї Міжнар. наук. конф. молодих учених, присвяч. 85-річчю НУФВСУ [Інтернет]; 2015 Верес 10-11; Київ. Київ; 2015. с. 26-8. Доступно: http://www.unisport.edu.ua/sites/default/files/zbirnyk_materialiv_04.08.2015_1.pdf. *Особистий внесок здобувача полягає в обробці результатів дослідження та формулюванні висновків. Внесок співавтора – допомога в проведенні дослідження.*

4. Краснянський К, Кропивницька Т, Девятаева О. Особенности формирования программы Всемирных интеллектуальных игр SportAccord. В: Тенденції та перспективи розвитку науки і освіти в умовах глобалізації. Матеріали 8-ї Міжнар. наук.-практ. інтернет-конференції; 2015 Жовт 30-31; Переяслав-Хмельницький. Переяслав-Хмельницький: ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький держ.

пед. ун-т ім. Г. Сковороди»; 2015. с. 425-8. *Особистий внесок здобувача полягає у виявленні проблеми, здійсненні дослідження та формулюванні висновків. Внесок співавторів – допомога в проведенні дослідження.*

5. Краснянський КВ, Кропивницька ТА. Основи економічного забезпечення комплексних змагань в неолімпійському спорті. В: Стратегічне управління розвитком фізичної культури і спорту в контексті 25-річчя незалежності України: зб. матеріалів 4-ї регіональної науково-практичної інтернет-конференції з міжнародною участю; 2016 Трав 11-13; Харків. Харків: ХДАФК; 2016. с. 75-9. *Особистий внесок здобувача полягає в аналізі науково-методичної літератури, обробці результатів дослідження та формулюванні висновків. Внесок співавторів – участь в обговоренні результатів дослідження.*

6. Краснянський КВ, Девятаєва ОВ, Кропивницька ТА. Проблеми фінансового забезпечення комплексних змагань в неолімпійському спорті. В: Молодь та олімпійський рух: зб. тез доповідей 9-ї Міжнар. наук. конф. молодих учених [Інтернет]; 2016 Жовт 12-13; Київ. Київ; 2016. с. 19-20. Доступно: <http://unisport.edu.ua/naukova-robota/naukovi-konferentsiji-seminari.html>. *Особистий внесок здобувача полягає у виявленні проблеми, здійсненні дослідження та формулюванні висновків. Внесок співавторів – в організації окремих напрямків дослідження.*

7. Кропивницька Т, Краснянський К. Інформаційне забезпечення організації міжнародних комплексних змагань (на прикладі Всесвітніх ігор). В: Шинкарук ОА, редактор. Інноваційні та інформаційні технології у фізичній культурі, спорті, фізичній терапії та ерготерапії. Матеріали 1-ї Всеукр. електронної науково-практичної конф. з міжнар. участю [Інтернет]; 2018 Квіт 19; Київ. Київ: НУФВСУ; 2018. с. 84-7. Доступно: <http://reposit.unisport.edu.ua/handle/787878787/1378> *Особистий внесок здобувача полягає у виявленні проблеми, організації та проведенні дослідження, формулюванні висновків. Внесок співавторів – допомога в проведенні дослідження.*

АНОТАЦІЯ

Краснянський К. В. Організаційні засади проведення комплексних змагань з неолімпійських видів спорту. – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата наук з фізичного виховання і спорту за спеціальністю 24.00.01 – олімпійський та професійний спорт. – Національний університет фізичного виховання і спорту України, Київ, 2020.

Дисертація присвячена питанням проведення комплексних змагань з неолімпійських видів спорту. Визначені основні компоненти організації цих проєктів: організаційно-управлінський, правовий, економічний, інформаційний, матеріально-технічний та кадровий. Виділені особливості їх реалізації при проведенні Всесвітніх ігор, Всесвітніх ігор SportAccord та всеукраїнських комплексних змагань з неолімпійських видів спорту. В ході дослідження визначені найбільш актуальні групи проблем організації Всесвітніх ігор, які умовно можна розділити на 2 групи: опосередковані (політичні, екологічні, безпекові) та безпосередні (організаційні, економічні, правові, інформаційні, кадрові, матеріально-технічні). Накопичений досвід організації подібних проєктів дозволяє істотно знизити гостроту прояву безпосередніх проблем. Проте, постійно зростаюча

популярність, збільшення масштабів змагань актуалізує групу опосередкованих проблем.

Проведений SWOT-аналіз всеукраїнських комплексних змагань з неолімпійських видів спорту дозволив визначити чотири напрями діяльності спрямованих на підвищення ефективності організації цих проєктів (формування позитивного іміджу змагань, розширення програми, проведення нових турнірів, пошук додаткових джерел фінансування). Розроблено концепт-проєкт організації всеукраїнських комплексних змагань з неолімпійських видів спорту, реалізація якого спрямована на попередження виникнення основних груп проблем, поліпшення фінансового та матеріально-технічного забезпечення, іміджу та популярності турнірів, що створить основу для подальшого розвитку цієї групи змагань в Україні. Концепт-проєкт покладений в основу розробки автором спеціального веб-сайту для організаторів змагань.

Ключові слова: неолімпійський спорт, Всесвітні ігри, Всесвітні ігри SportAccord, комплексні змагання, організація та проведення змагань, всеукраїнські комплексні змагання з неолімпійських видів спорту.

ABSTRACT

Krasnyanskyu K. V. The organizational principles of complex competitions of non-olympic sports. – Qualifying scientific work on the rights of manuscripts.

Dissertation for a candidate degree in physical education and sport, specialty 24.00.01. «Olympic and professional sport» – National university of Ukraine on physical education and sport, Kyiv, 2020.

The dissertation is devoted to the problem of organization of complex competitions in non - olympic sports. The main components of the projects organization are identified. There are organizational and managerial, legal, economic, informational, logistical and personnel. The features of their realization during the World Games, World Games SportAccord and All-Ukrainian complex competitions in non-olympic sports were highlighted.

In our studies we have developed a periodization of the World Games in the context of their conduct: I period - from 1981 to 1985 (I-II World Games), II period - from 1989 to 1997 (III-VI World Games), III period – from 2001 until the present (since the 6th World Games). There were used the following criteria to determine the periods: structure and directions of activity of organizational committees, ways to attract private investment, media coverage, volunteering and availability of subsidies from local budgets.

There were determined the peculiarities of realization of the main components of the organization of international complex competitions on non-olympic kind of sports. The specificity of the World Games is the absence of mandatory requirements for the organizing city for the construction of facilities for competition; formation of a five organizational and management level structure, implementation of advertising and sponsorship programs involving a large number of national companies. The SportAccord World Games is characterized by the use of the existing infrastructure of the organizing cities; formation of a six organizational and management level structure for competitions; implementation of sponsorship programs with a limited number of sponsoring companies.

There were conducted researches, which allowed defining two basic problems groups of the international complex competitions organization: indirect (political, ecological, safety) and direct (organizational and administrative, economic, legal, information, personnel, material and technical). It was set that the accumulation of experience of international complex competitions organization reduces the sharpness of direct problems. On the other hand, the ever-increasing popularity, increasing the scale of games actualizes a group of indirect problems.

As a result of the SWOT-analysis, four main directions of increasing the efficiency of organizing the All-Ukrainian complex competitions in non-olympic sports (formation of a positive image of the competition, expansion of the program, holding new tournaments, finding new sources of funding) were identified.

Analysis and generalization of the experience of international and national complex competitions in non-olympic sports and taking into account the views of experts allowed to develop a concept project of the All-Ukrainian complex competitions in non-olympic sports, which consists of 3 blocks: block A – contains a specific mechanism for implementing key components organization of competitions; block B – includes a list of potential problems that competition organizers may face; block C – provides solutions to problems, based on international best practices, trends in this group of competitions, factors of successful tournaments and the views of international and national experts in the field of sports.

Keywords: *non-olympic sports, World Games, SportAccord, World Games, complex competitions, competition organization, All-Ukrainian complex competitions of non-olympic sports.*

Підписано до друку 26.08.2020 р. Зам. № 840.
Формат 60x84 1/16. Папір офсетний. Друк-цифровий.
Наклад 100 прим. Ум. друк. арк. 0,9.
Друк ЦП «КОМПРИНТ». Свідоцтво ДК №4131 від 04.08.2011 р.
м. Київ, вул. Предславинська, 28
095-941-84-99, 067-209-54-30
email: komprint@ukr.net